

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Військово-юридичний інститут
Кафедра загальновійськових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
загальновійськових дисциплін

полковник Станіслав КОРОЛЬОВ

« _____ » _____ 20__ р.

ЛЕКЦІЯ № 11
з навчальної дисципліни
«ЗАГАЛЬНА ТАКТИКА»

Модуль 3. «Механізований взвод в основних видах бою (дій)»

Змістовий модуль 3.2. «Механізований взвод на марші та у похідній охороні. Механізований взвод при розташуванні на місці та у сторожовій охороні»

Заняття 3.2.3. «Механізований взвод при розташуванні на місці та у сторожовій охороні»

Харків

Тема: «Механізований взвод при розташуванні на місці та у сторожовій охороні»

Навчальний потік: 4 курс інституту

Час: 90 хвилин.

Місце: лекційна аудиторія.

Навчальні і виховні цілі:

Вивчити:

- основи організації розташування взводу на місці та його дій у сторожовій охороні;
- порядок роботи командира взводу при організації розташування взводу на місці та при призначенні його у сторожову охорону.

Виховувати:

- почуття глибокої відповідальності щодо особистої підготовки по організації розташування взводу на місці та його дій у сторожовій охороні;
- інтерес до вивчення дисципліни, тактичний і воєнно-технічний кругозір.

Навчальні питання і розподілення часу

№ з/п	Зміст заняття, навчальні питання	Час, хв.
I	Вступ	5
II	Основна частина:	80
	1. Механізований взвод при розташуванні на місці.	40
	2. Механізований взвод у сторожовій охороні.	40
III	Заклучна частина	5

Навчально-матеріальне забезпечення:

1. Мультимедійний проєктор Inphocus;
2. Презентація Microsoft Office PowerPoint за темою лекції;

Навчальна література:

1. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина III. Взвод, відділення, екіпаж. – Київ: Командування Сухопутних військ Збройних Сил України, 2016. – 228 с.
2. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України Частина II. Батальйон, рота. – Київ: Командування Сухопутних військ Збройних Сил України, 2016. – 320 с.
3. Тактика механізованих підрозділів (механізований взвод): Навчальний посібник / Похнатюк С.В., Андрієнко А.М., Слободянюк Р.В., Вірко Є.В., Шишков В.А., Годій М.В., Антонов Г.А. – Львів: НАСВ, 2016. – 472 с.
4. Альбом схем. Тактичні дії механізованих підрозділів. – К.: НАСВ, 2018. – 70 с.
5. Слюсаренко А.В., Мінтюков Д.В., Зотов М.В. Альбом схем з дисципліни „Загальна тактика” ч.1(взвод, відділення, танк). Альбом схем. — Львів: ЛІСВ, 2007
6. Тактика загальновійськових підрозділів. Навчальний посібник. — Київ: НАОУ, 1998, с. 27...49.
7. Рекомендації механізованим підрозділам щодо дій на полі бою в сучасних умовах. Методичний посібник. К., ГУ БП СВ, 2002.
8. Війна на Донбасі. 2014 – 2016 рр. [Текст] : зб. наук. праць за матеріалами II Всеукр. наук. військ.- істор. конф., 20 квітня 2017 р. / Нац. військово-історичний муз. України. – К., 2017. – 290 с.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ ТА МЕТОДИКА ЇЇ ВИКЛАДЕННЯ

Дана лекція є лекцією інформаційного типу. Вона повинна починатися з короткого вступу, у якому до аудиторії доводиться тема лекції, її значення у системі підготовки військового фахівця, цільова настанова і план лекції. Також необхідно дати стисло характеристику навчальної літератури, яка рекомендується.

В основній частині лекції, при розгляданні кожного питання, доцільно формулювати проблему, яка розглядається, встановлювати її зв'язок із майбутньою діяльністю військового фахівця.

Розкриття питань лекції, як і її загального змісту, здійснюється шляхом раціонального поєднання методів індукції і дедукції, прийомів викладання від часткового до загального. Лекція повинна формувати у тих, хто навчається, здатності до абстрактного мислення. Викладення матеріалу повинно супроводжуватися демонстрацією слайдів.

При викладанні *першого питання* особливу увагу слід звернути на розкриття вимог щодо розташування взводу на місці та способів виконання бойового завдання взводу, що призначений у сторожову охорону. Тактичні нормативи щодо розташування взводу на місці та організації сторожової охорони слід обґрунтувати.

Друге питання розглядається в основному у проблемно-діалоговій формі, застосовуючи при цьому подібні питання, що розглядалися при вивченні теми «Механізований взвод в обороні». У необхідних випадках доцільно застосовувати також репродуктивний метод. Основну увагу звернути на розкриття послідовності та обсягу роботи командира взводу з організації дій взводу у сторожовій заставі охорони. Для виключення випадків нехтування питаннями організації сторожової охорони підрозділів доцільно довести приклади з досвіду проведення АТО та ООС.

Лекція повинна закінчитися формулюванням стислих висновків з матеріалу, який розглядався, викладенням рекомендацій для самостійної роботи, якщо вони не були дані раніше у ході лекції та відповідями викладача на питання курсантів.

ВСТУП

В умовах бойової обстановки війська не завжди ведуть тільки активні бойові дії. Вони можуть розташовуватися у відведених їм районах до одержання бойового завдання або, маючи бойове завдання, готуються до його виконання або ж приводять себе у бойову готовність після бою. Розташування підрозділів (слайд 3) у вихідному районі, районах зосередження, очікування, відпочинку, базовому таборі прийнято називати *розташуванням на місці*.

У *вихідному районі* взвод розташовується при підготовці оборони в умовах відсутності зіткнення з противником, наступу з висуванням із глибини (з ходу) на противника, який обороняється, маршу.

У *районі зосередження* взвод прибуває після переміщення. В цьому випадку проводиться обслуговування озброєння і бойової техніки, а також підготовка взводу до майбутніх бойових дій. В районі зосередження підрозділи також визначений час можуть розташовуватися при переході до оборони в складі другого ешелону і загальновійськового резерву.

У *районі очікування* механізований (танковий) взвод може знаходитися перед вантаженням (посадкою) на залізничний (водний) транспорт, а механізований взвод, крім того, перед десантуванням.

У ході маршу на велику відстань у кінці добового переходу взвод, зазвичай, зупиняється на *нічний або денний відпочинок* з метою підтримання особового складу, озброєння і бойової техніки у готовності до майбутніх дій.

У ході участі в збройних конфліктах підрозділи при діях в районах відповідальності можуть перебувати в *базових таборах*.

Таким чином, цілями розташування на місці можуть бути (слайд 4) завершення заходів по приведенню у бойову готовність, підготовка до бою, відновлення боєздатності, відпочинок особового складу, поповнення запасів матеріальних засобів, обслуговування озброєння та військової техніки, відновлення бойової готовності, бойове залагодження підрозділів.

У сучасних умовах підрозділи, що розташувалися на місці навіть на великому відділенні від противника, можуть підвергтися його нападу. Напад може здійснюватися з повітря і наземними силами і засобами – повітряними десантами, що висадилися, а також засланими в тил наших військ диверсійно-розвідувальними групами. Досвід АТО та ООС на сході держави показує ряд випадків недбалої організації охорони підрозділів, розташованих на місці, що призвело до значних втрат.

Предметами розглядання у лекції є *розташування на місці і сторожова охорона*.

В лекції розглядатимуться теоретичні питання щодо основ розташування взводу на місці, його організації та дій у сторожовій охороні. Практично ці питання відпрацьовуватимуться на груповій вправі та тактичному занятті.

Командири груп можуть взяти у викладача для розповсюдження в групі електронний варіант лекції.

1. Механізований взвод при розташуванні на місці (слайд 5)

1.1. Сутність розташування підрозділів на місці

У бойовій обстановці механізованому взводу часто доведеться протягом певного часу розташовуватися у визначеному районі.

Розташування на місці (слайд 6) – організоване розміщення підрозділів у районі зосередження, вихідному районі, районі очікування, районі відпочинку, базовому районі (таборі) та в інших визначених районах з метою підготовки до бою (дій) або відновлення боєздатності після бою. Взвод (відділення, танк) розташовується на місці, як правило, у складі роти (взводу).

1.2. Вимоги до місця розташування взводу (слайд 7)

Місце розташування взводу (відділення, танка) повинне забезпечувати:

- розосереджене і приховане розміщення ОВТ;
- зручні умови розміщення і відпочинку особового складу;
- захист від засобів ураження і розвідки противника;
- проведення маневру підрозділом.

Для цього воно призначається зазвичай на місцевості, яка має природні укриття: лісові масиви, гаї, лощини, яри і т.д.

1.3. Порядок розташування взводу на місці

В усіх випадках командир вводу повинен розмістити взвод приховано, розосереджено та в постійній готовності до виконання завдання. Такі вимоги обумовлені наявністю в умовного противника сучасних засобів ураження, у тому числі і високоточної зброї, розвідувально-диверсійних підрозділів та можливість застосовувати повітряні десанти на чималу глибину.

Негативним прикладом розташування підрозділів на місці, за досвідом АТО можна вважати розташування підрозділів однієї з омбр, 22 травня 2014 року в районі населеного пункту ВОЛНОВАХА. В результаті нехтуванням вимог до розташування підрозділів на місці та організації охорони. ДРГ НЗФ здійснила напад та змогла нанести ураження нашому підрозділу.

При виборі місця розташування (слайд 7) звичайно враховується маршрут майбутнього висування (рис. 1.1). Машина розташовується уздовж дороги убік майбутнього руху “ялинкою”. У цьому випадку з одержанням команди (сигналу) на початок руху взводу буде потрібно затратити мінімальний час для швидкої побудови в похідний порядок.

За досвідом АТО: Для захисту від ураження систем РСЗВ, доцільно використовувати зворотні схили крутих пагорбів, терикони, високі будівлі, яри.

Зазвичай (слайд 8), взвод розміщується вздовж маршрутів висування, використовуючи захисні і маскуючі властивості місцевості, в постійній готовності до відбиття нападу наземного і повітряного противника, знищення його диверсійно-розвідувальних груп.

БМП (БТР), танки розташовуються в місцях, які вказуються командиром взводу, під кронами дерев, у ярах, у радіолокаційній тіні від місцевих предметів на відстані до **100 м** один від одного, а на відкритій місцевості та в умовах загрози застосування противником ВТЗ – до **200 м** і маскуються штатними маскувальними засобами і місцевими матеріалами. При розташуванні на місці на тривалий термін для БМП (БТР), танків обладнуються окопи та укриття. Особовий склад розміщується поблизу своїх машин. Для нього відриваються щілини, а за наявності часу влаштовуються перекриті щілини або бліндажі (слайд 9).

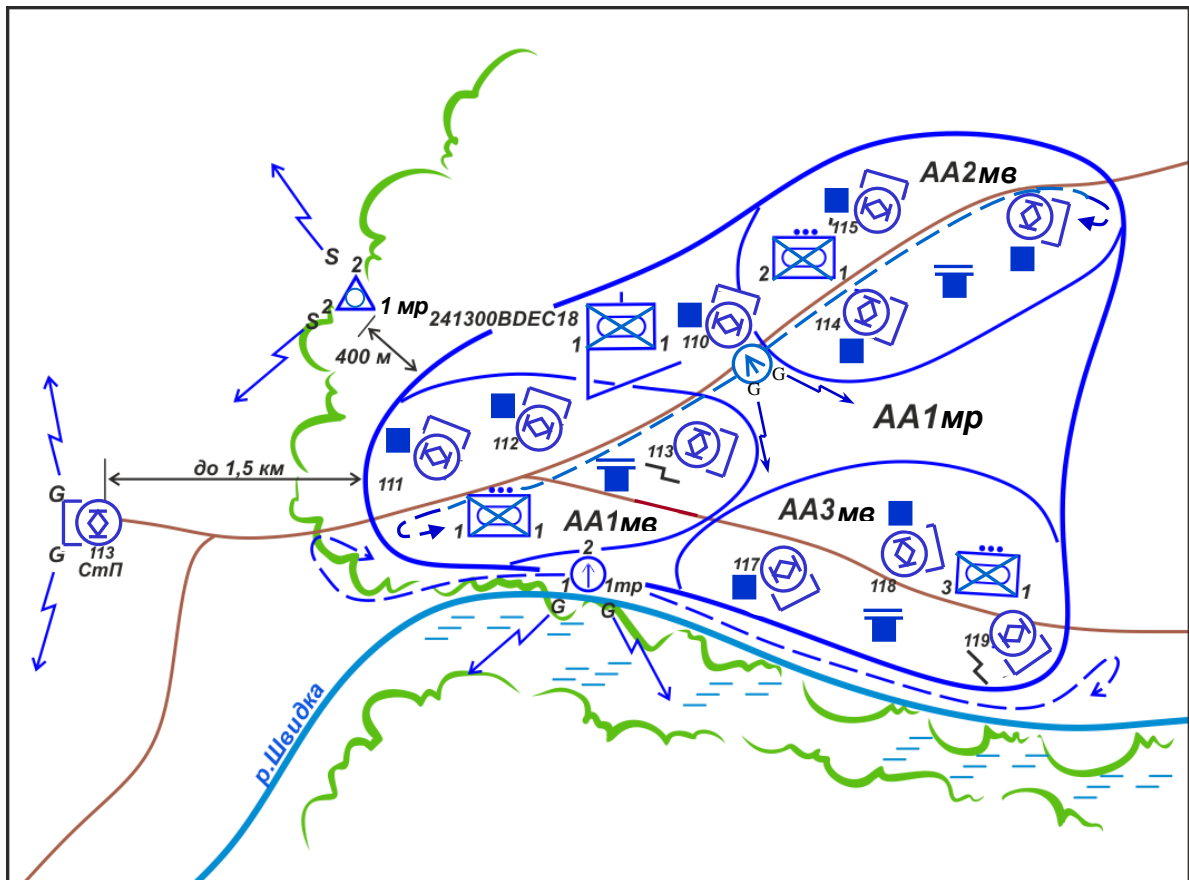

Рис. 1.1. Розташування мв на місці у складі мр

Місця розміщення особового складу і розташування бойової техніки (слайд 10) ретельно маскуються, очищаються від хмизу, сухої трави та інших легкозапалювальних матеріалів. Поблизу БМП (БТР), танків обладнуються хибні об'єкти (встановлюються теплові пастки).

Особовому складу забороняється розпалювати багаття, кидати недопалки, залишати рештки їжі, пересуватися без дозволу командира взводу. Пересування у районі розташування, у разі потреби, здійснюється тільки за встановленими командиром взводу напрямками.

Відпочинок і обігрів особового складу організують у складі підрозділів у наметах (бліндажах), пунктах обігріву, укриттях із солдатських плащ-наметів, тентів бойових машин, також використовуються спальні мішки і ковдри. В умовах суворої

зими або тривалої непогоди взвод (відділення, екіпаж танка) може розміщуватися у населеному пункті. У цьому випадку взводу (відділенню, екіпажу танка) для розміщення виділяється, якщо можливо, один будинок або споруда. З метою маскуванню опалювання приміщень проводиться тільки у нічний час (в умовах обмеженої видимості).

В умовах суворої зими або тривалої непогоди взвод може розміщуватися в населеному пункті, наметах, що опалюються, та бліндажах. У цьому випадку взводу для розміщення виділяється, якщо можливо, один будинок або споруда. З метою маскуванню опалювання приміщень проводиться тільки в нічний час (в умовах обмеженої видимості), при цьому проводяться заходи світлового маскуванню.

Під час розташування на місці взвод (відділення, танк) повинен перебувати у постійній готовності до відбиття нападу наземного і повітряного противника, знищення його диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ) та незаконних збройних формувань (НЗФ), здійснення маневру і виходу із району розташування.

У кожному підрозділі організовується (слайд 11) *безпосередня охорона*, яка здійснюється спостерігачами, у нічний час секретами і добовим нарядом. Для відбиття нападу противника призначаються чергові вогневі засоби.

Рішенням старшого командира взвод може бути призначений *черговим підрозділом батальйону*. При цьому він розташовується у складі своєї роти або поблизу КСП батальйону. Крім того, взвод може призначатися у сторожову заставу, а відділення (танк) – у сторожовий пост.

1.4. Послідовність та зміст роботи командира взводу під час організації розташування на місці (слайд 12)

У ході роботи з *організації розташування на місці* командир взводу з отриманням завдання (слайд 13):

- усвідомлює його;
- оцінює обстановку;
- приймає рішення;
- віддає бойовий наказ;
- організовує взаємодію, управління, бойове забезпечення та виконання заходів інших видів забезпечення;
- керує розташуванням взводу на місці.

Під час *усвідомлення завдання* він повинен зрозуміти (слайд 14):

- у якому районі розташовується рота і місце розміщення в ньому взводу;
- обсяг і терміни інженерного обладнання місця розташування;
- порядок охорони, які органи безпосередньої і сторожової охорони виділяються від взводу;
- до яких дій бути готовим.

У ході *оцінювання обстановки* він вивчає (слайд 15):

- віддалення противника і можливий характер його дій, можливості щодо ведення розвідки, повітряного нападу і дистанційного мінування, вірогідні напрямки дій його ДРГ, літаків і вертольотів;

- можливості взводу та доданих підрозділів щодо обладнання і охорони місця розташування;
- характер, захисні і маскувальні властивості місцевості, її прохідність;
- умови спостереження, ведення вогню, здійснення маневру, виконання інженерних робіт;
- місце розташування сусідніх підрозділів і умови взаємодії з ними.

Приймаючи рішення командир взводу визначає:

- спосіб дій при розташування на місці (слайд 16);
- завдання щодо здійснення охорони і відбиття нападу противника.

У способі дій він встановлює:

- на чому зосередити основні зусилля;
- порядок розміщення взводу у визначеному місці, місця розташування бойових машин і особового складу;
- порядок дій під час нападу противника, який маневр застосувати;
- заходи щодо введення противника в оману.

Під час *постановки бойових завдань* військовослужбовцям він вказує (слайд 17):

- місця їх розташування, місця обладнання окопів, укриттів для техніки і озброєння, щілин (бліндажів) для особового складу;
- порядок здійснення охорони і дій у разі нападу противника, спостереження за наземним і повітряним противником, сигналами командира роти;
- обсяг і терміни інженерного обладнання.

Командир взводу, призначеного для дій у якості *чергового підрозділу*, крім того, вказує:

- завдання, до виконання яких бути готовими;
- можливі напрямки і рубежі дій, маршрути висування до них;
- порядок відбиття нападу наземного противника, а також виконання інших завдань;
- місце розміщення або пункт збору і сигнал виклику.

Завдання відображаються в четвертому пункті бойового наказу.

Прийняте рішення командир взводу оформлює *на робочій карті та складає схему розміщення взводу на місці*.

Під час *організації взаємодії і управління* командир взводу (слайд 18):

- узгоджує дії особового складу з підрозділами охорони і сусідами під час зайняття місця розташування, здійснення інженерного обладнання, відбиття нападу противника і виходу взводу з місця розташування;
- вказує місце розгортання КСП;
- порядок користування засобами зв'язку;
- доводить сигнали оповіщення, управління, взаємодії і порядок дій за ними.

Організуючи бойове забезпечення (слайд 19) командир взводу ставить завдання з розвідки, охорони, фортифікаційного обладнання і маскуванню місця розташування, захисту від ЗМУ, високоточної і запалювальної зброї.

У вказівках з виконання заходів інших видів всебічного забезпечення він особливу увагу приділяє технічному обслуговуванню ОВТ, поповненню запасів матеріально-технічними засобами.

Для ведення розвідки (слайд 19) командир взводу призначає спостерігачів, які розміщуються у взводі – на КСП взводу, у відділенні – у визначеному місці, як правило, біля окопу бойової машини, та вказує їм порядок спостереження за місцевістю, наземним і повітряним противником, а також за сигналами старшого командира. Для здійснення *безпосередньої охорони* з метою відбиття нападу противника призначаються чергові вогневі засоби.

Особовому складу доводяться заходи обмеження і порядок переміщення в районі розташування. На кожен добу для впізнавання своїх військовослужбовців установлюються пропуск і відгук.

Під час інженерного обладнання (слайд 20) місця розташування взводу у першу чергу обладнуються укриття (окопи) для БМП (БТР), танків, а у разі розташування взводу на напрямку імовірних дій наземного противника влаштовуються інженерні загородження; у другу чергу – щілини, перекриті щілини, бліндажі (сховища) для особового складу; надалі (за наявності часу) фортифікаційне обладнання районів удосконалюється. Всі об'єкти й інженерні споруди ретельно маскуються за допомогою штатних маскувальних засобів і підручних матеріалів. На випадок застосування противником запальної зброї територія максимально очищується від горючих матеріалів. Для протидії ВТЗ противника встановлюються радіо поглинаючі екрани і теплові пастки.

Під час обслуговування ОВТ (слайд 20) в першу чергу поповнюється боєприпасами і дозаправляється паливом техніка, після чого здійснюється перевірка озброєння, механізмів і приладів, їх вивірка і регулювання, усунення виявлених несправностей.

Командир взводу постійно вживає заходів щодо підтримання бойової готовності взводу і здійснює контроль за виконанням поставлених завдань і дотриманням встановленого режиму життєдіяльності.

2. Механізований взвод у сторожовій охороні (слайд 21)

2.1. Роль і місце взводу в сторожовій охороні батальйону (бригади)

Підрозділи при розташуванні на місці охороняються безпосередньою, а при загрозі нападу противника - й сторожовою охороною, що встановлюється на вказаних їй рубежах та в смугах (на позиціях).

Сторожова охорона організовується з метою (слайд 22):

- недопущення проникнення розвідки противника до підрозділів, які охороняються;

- завчасного виявлення наземного противника і попередження про нього та оборони вказаного рубежу (позиції) в разі його нападу.

Вона організовується навколо району розташування підрозділів і повинна перехоплювати всі основні дороги і підступи до нього.

За досвідом бойових дій у зоні АТО, найбільш частим нападам з метою захоплення заручників, зброї і боєприпасів, знищення бойової і іншої техніки піддаються сторожові застави (пости), блокпости або окремі опорні пункти. Напади більшою мірою здійснювалися на ті пости, які є серйозною перешкодою для переміщення їх ДРГ в глибину позицій наших військ.

Це все спонукає командирів усіх ланок на якісну організацію сторожової охорони підрозділів в готовності до негайного відбиття раптового нападу противника та забезпечення при розташуванні на місці можливості маневру підрозділами та вогнем.

Взвод може діяти (слайд 22) в якості *сторожової застави* від сторожового загону або від основних сил батальйону (роти), а також у складі роти, призначеної в *сторожовий загін (заставу)*; відділення (танк) – в якості *сторожового поста* від сторожового загону (застави) або від основних сил батальйону (роти), а також у складі взводу, призначеного в сторожову заставу.

2.2. Організація сторожової застави

Сторожові застави (слайд 23) виставляються на найнебезпечніших напрямках дій противника.

Для дій в якості сторожової застави взводу вказується *смуга охорони і рубіж оборони* (рис. 1.1). *Ширина* смуги охорони може бути **до 2 км**.

Віддалення рубежу оборони сторожової застави від підрозділів, які охороняються, повинно забезпечувати проведення маневру, організований вступ у бій, можливість вогневої підтримки бою сторожової застави і залежно від складу може бути **5-15 км**.

Для *посилення сторожової застави* (слайд 23) взводу зазвичай виділяються танк, один-два розрахунки автоматичних гранатометів, ПТРК, вогнеметники, переносна станція наземної розвідки та інші сили і засоби в залежності від умов обстановки і завдання.

На *рубежі оборони* (рис. 2.1) заставка обладнує *основну*, а при наявності часу і *запасні позиції до 500 м* по фронту кожна. Вся смуга охорони перед позицією взводу повинна перекиватись вогнем. *Проміжки між позиціями відділень і фланги* прикриваються вогнем і мінно-вибуховими загородженнями (слайди 24, 25, 27).

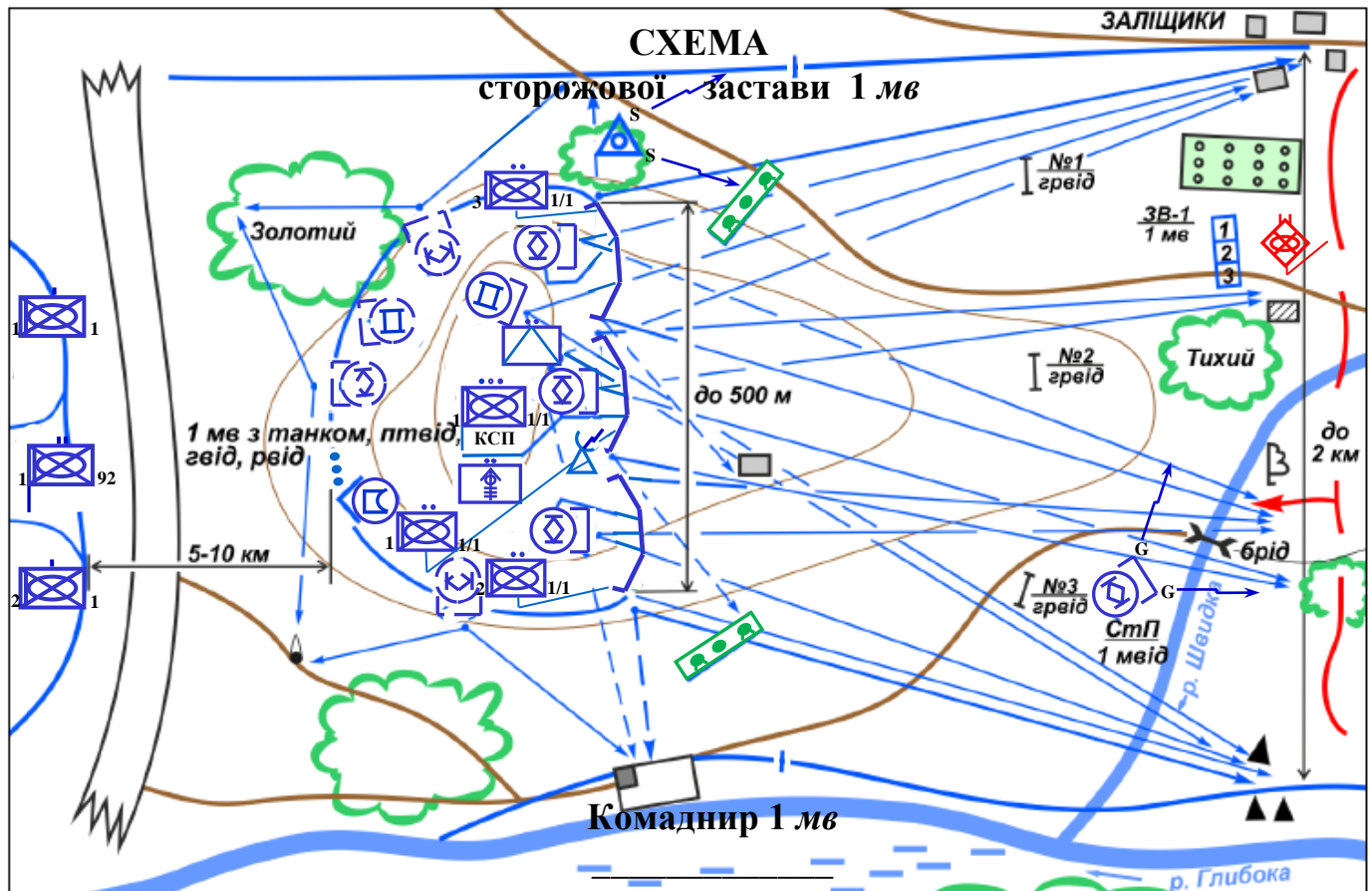

Рис. 2.1. Посилений механізований взвод, призначений в сторожову заставу

2.3. Бойовий порядок і порядок дій сторожової застави

2.3.1. Бойовий порядок (слайд 27)

Бойовий порядок механізованого взводу у сторожовій заставі залежно від поставленого завдання та умов місцевості, як правило, складається з бойових порядків механізованих відділень, групи управління і вогневої підтримки, засобів посилення, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу.

Для своєчасного виявлення противника на позиції кожного відділення (танка) безперервно ведеться *спостереження*. У нічний час і в інших умовах обмеженої видимості у взводі організується *підслуховування* і ведеться спостереження із використанням приладів нічного бачення. На шляхах імовірного руху ДРС (НЗФ) встановлюють сигнальні міни та розвідувально-сигналізаційна апаратура. Проміжки між позиціями відділень і фланги прикриваються вогнем і мінно-вибуховими загородженнями.

2.3.2. Секрети і сторожовий пост (слайд 28)

На прихованих підступах до позиції сторожової застави на віддаленні до **400 м** від неї можуть виставлятися *секрети*, в окремих випадках – *сторожовий пост* на відстані до **1500 м**.

2.3.3. Дії секрету

Секрет у складі бойової групи (2-3 солдати, один з яких старший) приховано займає та обладнує визначене місце і веде безперервне спостереження за противником та місцевістю. Старший секрету встановлює порядок спостереження і

підтримує зв'язок із командиром, який його виставив. Секрет несе службу беззмінно протягом визначеного часу (дня або ночі), приховано, нічим себе не виявляючи. Він нікого не затримує і не опитує. Про появу противника або підозрілих осіб старший секрету доповідає встановленим порядком. Після закінчення терміну несення служби або за командою (сигналом) командира, який виставив секрет, особовий склад повертається на сторожову заставу. У разі зіткнення з противником він відкриває вогонь і відходить, продовжуючи вести спостереження.

2.3.4. Ніші дозорні і патрулі (слайд 29)

Для огляду скритих ділянок місцевості, перевірки пильності несення служби сторожовими постами, а також для зв'язку із сусідніми підрозділами сторожової охорони можуть висилатися *ніші дозорні*. Для огляду місцевості між позиціями відділень і на відкриті фланги висилаються *патрулі*.

Патрульні (ніші дозорні), приховано просуваючись зазначеним маршрутом, ретельно оглядають місцевість і місцеві предмети. При виявленні сторонніх осіб патрульні, зайнявши скриту позицію, підпускають їх на близьку відстань і вимагають назвати пропуск. Особи, які не знають пропуск, затримуються і доставляються до командира взводу. У разі виявлення підрозділу (групи військовослужбовців) противника старший патруля встановленим сигналом або через патрульного негайно доповідає про це командирі взводу та стежить за діями противника. Поодиноких солдатів противника патрульні захоплюють у полон або знищують.

2.4. Робота командира взводу з організації дій взводу у сторожовій заставі

2.4.1. Порядок роботи командира взводу з організації дій взводу у сторожовій заставі

Порядок роботи командира взводу, призначеного в сторожову заставу, залежить від цілого ряду факторів, насамперед від віддалення і характеру дій противника. В зв'язку з тим, що сторожова заставка звичайно займає вказану їй позицію в умовах відсутності зіткнення з противником, послідовність роботи командира взводу з організації бою аналогічна під час переходу до оборони в умовах відсутності зіткнення з противником.

Командир взводу, призначеного у сторожову заставу, з отриманням завдання:

- організовує дії підрозділу;
- у призначений час виводить його на зазначений рубіж;
- організовує спостереження, систему вогню та інженерне обладнання позицій;
- складає схему сторожової застави;
- в установлений час доповідає про готовність командирі, який призначив заставу.

Порядок роботи командира взводу на етапі організації дій взводу, призначеного у сторожову заставу, відповідає вимогам підрозділу 1.2. «Робота командира взводу (відділення, танка) з підготовки бою (дій) Бойового статуту механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України (частина III) і був вивчений у попередньому семестрі.

Зараз ми розглянемо зміст окремих заходів організації дій взводу у сторожовій заставі.

2.4.2. Усвідомлення завдання

Під час усвідомленні отриманого завдання, командир взводу повинен зрозуміти:

- завдання батальйону (роти) і свого взводу;
- порядок дій старшого командира в інтересах сторожової застави;
- завдання сусідніх органів охорони і порядок взаємодії з ними;
- час зайняття позиції і готовності системи вогню.

2.4.3. Оцінювання обстановки

У ході оцінювання обстановки, командир взводу особливу увагу звертає на:

- можливий характер дій розвідки противника та його ДРГ у смузі дій сторожової застави;
- уточнює стан і можливості штатних і доданих взводу сил і засобів;
- вивчає вплив умов обстановки і характеру місцевості на виконання завдань сторожової охорони.

2.4.4. Прийняття рішення

У *рішенні* командир взводу визначає:

- спосіб дій у сторожовій заставі;
- завдання відділенням (танкам), доданим підрозділам і вогневим засобам, патрулю (дозору), сторожовому посту, секрету.

У *способі дій* він встановлює:

- на якому напрямку зосередити основні зусилля;
- порядок зайняття і несення служби на сторожовій заставі (кількість чергових вогневих засобів і спостерігачів;
- місця несення служби і черговість відпочинку;
- порядок пропуску через позицію);
- дій підлеглих при виявленні противника;
- бойовий порядок взводу;
- заходи щодо введення противника в оману.

Завдання відділенням (танкам), доданим підрозділам і вогневим засобам, патрулю (дозору), сторожовому посту, секрету викладаються в четвертому пункті бойового наказу і розглядаються в п. 2.4.6.

2.4.5. Проведення рекогносцировки

Для уточнення рішення на місцевості командир взводу разом із командирами відділень (танків) та доданих вогневих засобів проводить *рекогносцировку*.

Під час проведення *рекогносцировки* командир взводу повинен:

- призначити (уточнити) орієнтири;
- вказати ймовірний напрямок дій противника; позиції відділенням, вогневі позиції БМП (БТР), танків; рубежі відкриття вогню різних видів зброї; маршрути руху патрульних, місце несення служби секрету, місця обладнання загороджень.

2.4.6. Постановка бойових завдань

Під час *постановки бойових завдань* підлеглим командир взводу вказує:

механізованим відділенням (танкам) – завдання щодо здійснення охорони; основну і запасну бойові позиції, смуги і додаткові сектори обстрілу з кожної позиції; основні і запасні вогневі позиції БМП (БТР), танків, їх основні і додаткові сектори обстрілу з кожної позиції; час зайняття позиції (вогневої позиції), готовність системи вогню, черговість і терміни інженерного обладнання; порядок несення служби і дій при виявленні противника; завдання сусідніх органів сторожової охорони;

сторожовому посту (секрету) – склад, завдання, місце обладнання позицій (несення служби), сектор спостереження; порядок несення служби і підтримання зв'язку; порядок дій при виявленні противника і відході; порядок зміни.

патрулям (пішим дозорним) – склад і завдання; маршрут (напрямок) руху; порядок несення служби і підтримання зв'язку; дії у разі виявлення противника.

Усьому особовому складу доводиться пропуск, а старшим органів охорони – й відгук.

2.4.7. Організація взаємодії

Під час організації взаємодії командир взводу узгоджує дії механізованих відділень (танків), засобів посилення, сторожових постів (секретів), патрулів (піших дозорних) під час здійснення охорони, при виявленні і відбитті нападу противника; доводить сигнали оповіщення, управління і взаємодії та порядок дій за ними.

2.4.8. Організація управління

При організації управління командир взводу уточнює (доводить) радіодані і порядок користування радіо- і сигнальними засобами зв'язку, порядок доведення сигналів управління і оповіщення, вказує своє місце і заступника.

2.4.9. Організація забезпечення дій

Під час організації забезпечення дій сторожової застави командир взводу вказує, які заходи з видів забезпечення і до якого часу виконати. Особлива увага приділяється забезпеченню несення служби і ведення бою вночі та в інших умовах обмеженої видимості.

2.4.10. Складання схеми сторожової застави

Командир взводу веде робочу карту і складає схему сторожової застави.

На схемі вказуються: орієнтири, їхні номери, найменування та відстані до них; положення противника; позиція та смуга охорони взводу; позиції охорони відділень, їхні смуги вогню та додаткові сектори обстрілу; основні та запасні вогневі позиції БМП (БТР), танків їхні основні та додаткові сектори обстрілу з кожної позиції; ділянки зосередженого вогню взводу; рубежі відкриття вогню з танків, БМП (БТР), стрілецької зброї; місця сторожових постів, секретів, маршрути патрулів (дозорних); загородження та фортифікаційні споруди; місце КСП (рис. 2.1).

2.4.11. Організація підготовки взводу до виконання поставленого завдання

Одночасно командир взводу організовує підготовку взводу до виконання поставленого завдання. Головна увагу при цьому приділяється підготовці озброєння і техніки, поповненню боєкомплекту, дозуправлення техніки пально-мастильними матеріалами, перевірці засобів зв'язку, екіпуванню особового складу, проведенню заходів морально-психологічного забезпечення, організації харчування та відпочинку.

2.4.12. Практична робота в підрозділах взводу

В ході практичної роботи в підрозділах командир взводу перевіряє виконання заходів з підготовки до дій у сторожовій охороні, знання підлеглими своїх завдань та порядку їх виконання, стан озброєння і техніки, забезпеченість підрозділів необхідними матеріально-технічними засобами.

Про готовність до виконання отриманого завдання командир взводу доповідає старшому командирі, який призначив заставу.

2.5. Дії взводу при виконанні завдань у сторожовій заставі

У визначений час або за командою (сигналом) старшого командира взвод виходить на вказаний рубіж і займає позицію. *З прибуттям до місця* командир взводу приховано розміщує взвод, організовує спостереження і уточнює завдання підлеглим.

Командир взводу повинен особисто виставляти сторожові пости і секрети, здійснювати контроль несення ними служби і забезпечити постійну бойову готовність сторожової застави. Якщо застава виставлялась вночі, то на світанку командир взводу зобов'язаний уточнити позиції підрозділів, вогневих засобів та їх завдання.

В умовах відсутності противника особовий склад сторожової застави, розташовуючись на позиціях, веде спостереження за місцевістю у визначеній смузі і сигналами сторожових постів (секретів, патрулів, дозорних) та удосконалює інженерне обладнання позицій. Вдень за умов доброї видимості до несення служби залучається, як правило, до третини особового складу застави, половині особового складу дозволяється відпочивати (спати). Вночі та в інших умовах обмеженої видимості службу несе не менше половини особового складу, а решта перебуває в повній бойовій готовності.

З отриманням даних про противника спостереження посилюється, сторожова застава приводиться в готовність до бою. Командир взводу доповідає про появу противника командирі, який вислав заставу, і сповіщає сусідні органи сторожової охорони.

Дрібні групи противника, які намагаються проникнути до підрозділів, що охороняються, захоплюються в полон або знищуються. *З переважачим противником* застава вступає в бій і утримує визначений рубіж до підходу основних сил (підрозділів, які охороняються) або до отримання наказу (сигналу) на відхід.

У випадку обходу противником сторожової застави підрозділи переходять до кругової оборони, знищують противника вогнем усіх засобів і стійко утримують займані позиції до підходу основних сил (підрозділів, які охороняються) або до отримання наказу (сигналу) на відхід.

Заключення

Закінчуючи лекцію, слід відмітити, що питання, які розглянути в ній, мають дуже важливе значення. Командир підрозділу, приймаючи рішення на організацію розміщення підлеглих на місці або на організацію дій у сторожовій заставі, бере на себе велику відповідальність за безпеку свого підрозділу і за безпеку частини або підрозділу, що охороняється. Випадки недбалого ставлення до організації охорони підрозділів, розташованих на місці в районі АТО та ООС, що призвели до значних втрат в особовому складі і бойовій техніці, наглядно це продемонстрували.

Враховуючи важливість теми, закріплення навчального матеріалу лекції здійснюватимуться на 2-годинній груповій вправі у поточному семестрі та на 4-годинному тактичному занятті під час польового виходу. Маю надію, що ви добре підготуєтеся до цих занять і отримаєте на них тверді практичні навички в управлінні взводом.

Лекцію розробив
старший викладач кафедри
загальновійськових дисциплін

Геннадій ЗМІЇВСЬКИЙ

Лекція обговорена і схвалена
на засіданні кафедри,
протокол № _____
від « _____ » _____ 20__ р.